

Odille & Sabri Dogan

Demult, în Dacia

editura pim
Iași, 2020

Dar pot să afirm, din toată inima, că sunt mândru, mai mult decât oricând, de alegerea făcută. Simt și trăiesc ca un dac liber și vreau acest lucru și pentru copiii mei, în viitor. Când voi muri, pe epitaful meu, vreau să se scrie: „Aici odihnește Maximus, un roman în pieptul căruia a bătut o inimă de dac liber”.

Se îmbrățișară cu toții și intrară în cetate. La două săptămâni, bucuria lor fu deplină căci Diegio intra, epuizat dar zâmbitor, pe poarta cetății Petrodava, însoțit de doi dintre confracții săi.

- Mamă, Zia, și tu Mera, pui mic! Maximus frate drag! Sunt atât de fericit să vă revăd. Sper că nu v-ați pierdut speranța în viitor. După cum a dorit Părintele nostru Vezina, eu și confracții mei vom duce mai departe credința și spiritul nostru. Am fost primiți, cu mare bucurie, la sanctuarul din munții Atlas unde am descoperit și alți Frați ai Luminii, care ne împărtășesc valorile, urmași ai marele Deceneu, Frați care au dus pe acele meleaguri credința în nemurire și în focul sacru. Vom continua, acolo, misiunea noastră și ne vom ruga pentru trezirea conștiințelor și îndepărtarea răului din inimile oamenilor.

- E minunat tot ce spui, Diegio dar, din păcate, Dacia noastră nu mai există.

- Zia, să nu ai teamă, chiar dacă războiul a fost pierdut, spiritul dacilor va dăinui veșnic. Pe când mă aflam la rugăciune, în sanctuarul de pe muntele Atlas, am avut o viziune. Am văzut că, într-o zi, Dacia va fi, din nou, reîntregită. Mulți vor fi încercat să o supună până atunci dar nu vor reuși, cu adevărat. Țara noastră va fi din nou un pământ liber și unit iar noi ne vom lua puterea înapoi. Fie ca Zamolxe să ne ocrotească veșnic, pe noi și acest pământ iubit și binecuvântat!

Ascultându-l, simțeau că viitorul le va fi luminos. Și că ei sunt, de fapt, învingători în spirit și nemuritori.

~ SFÂRȘIT ~

Capitolul Ipg.3
Capitolul IIpg.12
Capitolul IIIpg.21
Capitolul IVpg. 31
Capitolul V pg.35
Capitolul VI pg.43
Capitolul VII pg.49
Capitolul VIII pg.55
Capitolul IX pg.64
Capitolul X pg.74
Capitolul XI pg.78
Capitolul XII pg.83
Capitolul XIII pg.91
Capitolul XIV pg.102
Capitolul XV pg.108
Capitolul XVI pg.120

Capitolul XVII pg.126

Respect pentru oameni și cărți

Capitolul XVIII pg.136

Capitolul XIXpg.144

Capitolul XX pg.149

Capitolul XXI pg.159

Capitolul XXII pg.166

Capitolul XXIII pg.174

Capitolul XXIV pg.184

Capitolul XXV pg.203

editura pim

Editură acreditată CNCIS – 66/2010

Șoseaua Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 109, Iași – 700497

Tel.: 0730.086.676, 0732.430.407

Fax: 0332.440.715

email: editura@pimcopy.ro

www.pimcopy.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DOGAN, PAULA-ODILLE

Demult, în Dacia / Odille & Sabri Dogan. - Iași : PIM, 2020

ISBN 978-606-13-5766-6

I. Dogan, Sabri

821.135.1

Capitolul I

Era o zi frumoasă de aprilie a anului 103 d.C. Pe meleagurile carpatice, tinerele fete din Germessos, satul dacic de pe coama muntelui, ieșiseră să culeagă narcise, luându-se la întrecere cu albinele harnice ce zumzăiau de bucurie, în timp ce strângeau polenul florilor somnoroase. Se bucurau, cu toate, de ziua frumoasă și de timpurile de pace. Mai ales că, în ultimii ani, din cauza luptelor cu romanii conduși de împăratul Traian, nimeni nu se putuse bucura de frumusețea și tihna vieții idilice de pe pământul dac.

Întotdeauna, primăvara, fetele din Dacia obișnuiau să culeagă flori de câmp pentru a-și face mici cununi multicolore pe care și le așezau, apoi, pe părul lor ce radia de prospețimea tinereții. Între fete era și Zia, o tânără de nouăsprezece ani, pe care toți din sat o iubeau și o admirau nu numai pentru frumusețea ei, cu ochii verzi și părul șaten ce îi curgea în valuri unduitoare pe umerii maiestuoși dar mai ales pentru sufletul ei bun și curat ca apa limpede a izvoarelor de munte. Zia era îmbrăcată într-o rochie albă, delicată, din pânză țesută în casă, același fel de rochie ca și cele pe care le purtaseră mama și bunica ei în tinerețe, căci tradițiile erau cu sfințenie păstrate în micul sat dacic de munte. Pe corsajul și la mânecile rochiei erau brodate flori roșii, ca inimile năvalnice ale fetelor tinere. Alături de Zia și celălalte fete din sat împărtășeau bucuria zilei minunate de primăvară, cu cer albastru cristalin și mici nori albi, lăptoși pe care, adesea, Zia își imagina că îi atinge și călătorește împreună cu ei.

În spatele Ziei, sora sa mai mică, Mera, o fetiță de șase ani, cu părul blond și ochii albaștri, întrebători, o trăgea de rochie spunându-i:

- Zia, surioară, ai promis că îmi arăți și mie cum se fac cununile de flori. Vreau să împlutesc una pentru mama, pentru că tare aș vrea să

o văd zâmbind, din nou. De la moartea tatei, ea e mereu tristă.

Zia își mângâie surioara, drăgăstos, pe cap și, cu ochii umbriți de lacrimi, îi spuse:

- Copil dulce, cu suflet bun! Îți voi arăta cum să le faci, desigur.

Observând lacrimile Ziei, Mera întrebă:

- Te-am supărat cu ceva, surioară? De ce plângi?

- Nu, Mera, e doar niște polen care mi-a intrat în ochi, tăgădui Zia, cu delicatețe. Nu te preocupa.

Apoi, ridicând-o în brațe pe cea mică, o mângâie în timp ce Mera își sprijini căpșorul bălai pe pieptul surorii sale. Ca să o înveselească, Zia se aruncă pe pajiștea înflorită într-atâtea culori pline de viață și, prinzând-o și pe Mera, începură să se rostogolească. Apoi, trăgându-și o clipă sufletul, Zia îi arată Merei norii pufoși și limpezi și îi aminti de jocul lor dintotdeauna:

- Mera, îți aduci aminte când mergeam pe pajiște, împreună cu tine și cu Diegio iar tata ne arăta norii, punându-ne să ne imaginăm cu ce floare sau animal seamănă? Și, când ne luam la întrecere, care din noi îi descrie mai bine?

- Da, îmi amintesc, surioară. Și nu era corect, se îmbufnă Mera, pentru că Diegio câștiga întotdeauna.

- Ei, nu fi supărată Mera, era de așteptat fiindcă el este fratele mai mare dintre noi.

- Zia, tu ai observat ce liberi sunt norii? Se pot duce oriunde doresc. Și parcă tot cerul e al lor! Tu crezi că norii pot vedea ce este pe Pământ?

- Sigur Mera, doar că ei ne văd de sus. Și de sus, totul se vede mult mai clar și mai bine.

- Crezi că norii o văd și pe vara noastră, Edene, din Sarmizegetusa? Pe care nu am mai văzut-o de mult?

- Ce idee nostimă! Da, cred că o pot vedea.

Sub soarele cald, simțindu-se în siguranță lângă sora ei, pe Mera o luă ușor somnul. Zia o privi cu iubire dar și cu tristețe, gândindu-se că bietul copil va crește fără tată. Pentru că, tatăl lor,

Roles, se luptase cu romanii alături de marele rege Decebal și murise cu doi ani înainte, în război. Și acum, rămăseseră doar ele cu fratele, mama și bunicul lor Tyras care, bietul de el, își pierduse vederea cu mulți ani în urmă, într-o explozie, pe când lucra în mina de aur de la Corna.

Mângâind-o ușor pe Mera, pe păru-i diafan, Zia se ridică, lăsă la o parte cununa pe care o împletise deja și brațul de flori strânse și își aminti, cu teamă, că uitase de cele două oițe și două capre de care avea grijă cât mama lor se ocupa cu treburile casei. Alergă, de îndată, înspre locul în care le lăsase dar nu mai erau acolo. Privind roată, i se păru că le zărește ceva mai jos, lângă râu, probabil că, însetate fiind, se apropiaseră de apă. Pe când cobora, grăbită, dealul după ele, zări, deodată, la liziera pădurii, niște oameni care stăteau de vorbă. Privind cu atenție, își dădu seama, cu groază, că aceștia erau soldați romani ce vorbeau o limbă care semăna, îndeajuns de mult, cu limba dacilor. Nu înțelegea prea clar ce spuneau, pentru că cuvintele le erau acoperite de sunetul, involburat, al apei, dar auzi, cu siguranță, cuvintele „drum” și „pădure”. Speriată, își luă, fără mult zgomot, animalele și fugi înapoi în poiană. O trezi ușor pe Mera și, punându-i mâna la gură, îi făcu semn să nu vorbească. Luând-o, apoi, de mână, le făcu semn și celorlalte fete să o urmeze în tăcere și fugiră toate spre sat, pentru a da de știre despre străinii pe care îi zăriseră.

*

În acest timp, dincolo de coama muntelui, în iubita cetate a Sarmizegetusei, Decebal, regele dacilor, stătea, în tăcere, în camera sa modestă, prin a cărei fereastră mică răzbătea o lumină palidă. Se gândea, cu durere, la soarta poporului său, veșnic încercat de atacurile străine și de lăcomia Imperiului Roman care visa să subjuge total Dacia, pentru a-i lua bogățiile, în special aurul și argintul.

Decebal era un bărbat înalt, puternic, cu barba și mustața îngrijite, cu profilul dârț. Era îmbrăcat simplu, asemenea oricărui dac. Pantalonii de pânză albă, lungi, strânși pe picior, bluza albă, despicată pe părți, brodată cu roșu la mâneci și acoperită de o mantie, prinsă pe umăr cu o fibulă în formă de cap de lup. Pe cap avea o pileus, o căciulă subțire, cu vârful aplecat înspre față. Dacă l-ai fi văzut în mijlocul armatei sale, nu s-ar fi deosebit, cu nimic, de oricare dintre soldați. Doar atitudinea sa, demnă și copleșitoare, te făcea să înțelegi că e regele dacilor. Poporul său îl iubea atât de mult încât îi schimbase numele. Din Diurpaneus devenise Decebal, adică „omul cu puterea cât zece”.

Se remarcase, pentru întâia dată, cu șaisprezece ani în urmă, când, în calitate de comandant de oști, îi învinsese la Tapae pe romanii trimiși de împăratul Dioclețian să atace Dacia, acel stat care îl deranja pe împărat pentru că se opunea cu îndârjire, la Istru¹, planurilor sale de expansiune a imperiului. Poporul îl dorise rege pe Decebal, atunci, pentru că știau că el nu era doar puternic și curajos ci și că nu ar fi prididit nimic pentru a apăra țara lor dragă. Acum, regele se gândea, cu întristare, la faptul că, în urmă cu un an, trebuise, totuși, să se încline în fața romanilor care învinseseră armata sa la Adamclisi și la Tapae² și ajunsese, chiar, să le plătească tribut.

Nu putea uita nici durerea pe care a simțit-o când Traian, însuși, îl forțase să trimită un grup de nobili tarabostes în senat la Roma pentru a întări pacea umiltoare și cum aceștia îi povestiseră că ajunși acolo, trebuiseră să-și depună, simbolic, armele și să-și împreuneze mâinile, asemenea prinșilor de război, încuviințând prin vorbe înfrângerea lor și victoria romanilor. Și, deși, în mod paradoxal, senatorii romani îi înțeleseseră, pentru că vorbeau o limbă asemănătoare cu a lor, pentru daci, acesta fusese unul din

¹ Istru = vechiul nume al Dunării

² Tapae = numele unei așezări fortificate din Dacia

cele mai umiltoare momente din acel trist război. Decebal spera să nu mai fie, niciodată, nevoiți, el și țara lui, să mai treacă prin asemenea momente.

Șirul gândurilor lui Decebal fu întrerupt de o bătaie ușoară în ușă. Dapyx, soldat de elită și prietenul său de încredere, pe care-l pusese la comanda oștilor sale, intră în cameră. Era un tânăr de douăzeci și șase de ani, plăcut la vedere, cu ochii căprui, strălucitori, înalt și zvelt, căruia îi puteai simți puterea privindu-i mușchii ce i se încordau sub cămașa albă. Judecând doar după vârsta lui, nimeni nu ar fi bănuit ce bun strateg era. Când îl văzu, Decebal se apropie de el, îi puse mâna pârintește pe umăr și îi spuse:

- De câte ori te văd, îmi amintești de tatăl tău, Zinnas, pe care l-am pierdut în luptă la Tapae. Ar fi mândru să știe că fiul lui îi face cinste și că, datorită calităților și curajului său, a ajuns la o vârstă atât de tânără, comandantul meu de oști.

- Măria Ta, spuse Dapyx, cu căldură, mare cinste îmi faceți cu cuvintele astea. Apoi, continuă:

- Am venit să vă spun că, deja, caii sunt pregătiți, după cum ați cerut. Putem pleca imediat să verificăm vestea că s-a găsit o nouă rezervă de aur, în mina de la Tarna. Daizus, sfetnicul Măriei Tale ne va însoți. Altcineva nu e bine să știe unde mergem. Trebuie să protejăm aurul de ochi și minți lacome.

- Bine, Dapyx, sunt gata să mergem.

Pe când ieșeau, o întâlniră, în fața ușii, pe nepoata dragă a regelui, Edene. Era o copilă de optsprezece ani, cu chip frumos și zâmbitor, cu păr blond, lung, ochi albaștri și nasul obraznic în vânt. Statura ei, potrivită de înălțime, era delicată și plină de finețe iar, la mâini, purta o brățară minunată, din aur masiv, în formă de dragon, semn al regalității sale. Era fiica surorii dragi a regelui, Thia, care, în timpul ultimului război, fusese luată prizonieră de către romani din cetatea Costidava însă, din fericire, fusese eliberată după încheierea păcii. Tatăl Edenei însă, pierise în lupta de la Adamclisi

și Edene, împreună cu mama ei, veniseră să locuiască în palatul regal, alături de rege. Decebal o iubea mult, ca pe o adevărată fiică. - Unchiule! îi se adresă, veselă, Edene lui Decebal. Când îl zări, însă, pe Dapyx, se îmbujoră și inima începu să-i bată puternic. Pentru că, inima Edenei bătea, în secret, pentru Dapyx dar nu avusese niciodată curajul, să îi spună ce simte. De aceea nu știa că și Dapyx o purta, ca pe o flacăra, în inima lui. Lăsând ochii în jos, Edene continuă:

- Scuză-mă, unchiule, credeam că ești singur. Și, cum știu că ești mereu preocupat de situația cu romanii, voiam să te scot din gândurile tale și să te mai înseninez spunându-ți că m-am hotărât să învăț și eu să mînuie sabia, pentru că nu se știe când voi avea nevoie.

- Copila mea, îi răspunse Decebal, sper să nu fie niciodată nevoie să te aperi cu sabia. Dar, mă încântă ideea că vrei să înveți. În cazul acesta, o să îl rog pe comandantul Dapyx să te învețe, când găsește răgazul. Ești de acord, comandante?

- Mă onorați, Măria Ta. Voi face tot posibilul să găsesc timp să o învăț pe nepoata Măriei tale să lupte, așa cum se cade să știe o prințesă, în timpurile astea grele.

Edene fu atât de fericită să audă aceste cuvinte! Și, mulțumindu-i regelui, fugi, zburdalnică, în timp ce Decebal și Dapyx își continuară drumul spre mina de aur de la Tarna.

*

Între timp, în sat, Zia și tinerele fete dăduseră de știre despre cei trei străini pe care îi zăriseră în pădure, la poalele muntelui. Când Zia ajunse, Diegio, fratele de douăzeci și unu de ani al Ziei, un tânăr înalt și chipeș, cu chip luminos, tocmai se pregătea să meargă, cu calul, la pescuit la râu, așa cum era obiceiul din străbuni. Căci dacii legau de plugul tras de cai o frânghie cu un cârlig la capăt și puneau momeala de carne în el. Când peștii mari

trăgeau la momeală, smuceau cârligul și atunci caii scoteau frânghia din apă, trăgând peștele prins la mal. Când Diegio o auzi pe Zia strigând, ieși, îndată, din grajd să vadă ce se întâmplase. Chiar și bunicul Tyras ieșise din casă. Abia trăgându-și respirația, Zia spuse:

- Soldați străini! Jos, la apă!

- Ești sigură? spuse Diegio.

- Da! I-am văzut cu ochii mei. Tăiau tufele ca să-și croiască drum și discutau între ei.

Ochii lui Diegio se întunecară, de îngrijorare. De la pacea rușinoasă cu romanii, toți dacii trăiau cu frica zilei de mâine și cu durerea prezenței romanilor pe pământurile lor.

- Ce-ar trebui să facem, bunicule? Oare, ce intenții au? întrebă Diegio, uitându-se, încrezător, spre Tyras.

Meditând o clipă, acesta răspunse:

- Niciodată nu au pătruns, atât de adânc, pe meleagurile noastre soldații lăsați aici de Traian. De obicei, stau în castelele lor. Diegio, trebuie să mergi în cetate, la Sarmizegetusa, să îl anunți pe regele nostru. El o să știe ce trebuie să facă.

- Plec de îndată, bunicule, spuse Diegio, intrând, din nou, în grajd să-și pregătească calul. Zia îl urmă:

- Diegio, pot să te însoțesc?

- Ce să faci tu acolo, veverițo? o alintă, cu drag, Diegio.

- Te rog, nu am mai fost de mult în cetate și am putea să rămânem, peste noapte, la mătușa noastră Thia. Aș revedea-o și pe Edene...

- Dacă mama te lasă, poți merge.

Zia alergă, plină de speranță, în casă la Marys, dar mama ei, auzind despre ce este vorba, refuză cu desăvârșire să o lase.

- Ce idee, Zia! Ești destul de mare ca să înțelegi că drumurile nu mai sunt atât de sigure, de când romanii au venit peste noi. Va merge Diegio, singur. Așa va ajunge și mai repede. Decebal trebuie să afle, de îndată.

Marys era o femeie puternică, încă frumoasă, prin venele căreia

curgea sânge regal, fiind vară de a doua a lui Decebal, deoarece mamele lor fuseseră, la rândul lor, verișoare. Dar Marys alesese să ducă o viață simplă atunci când se îndrăgostise de tatăl Ziei, Roles, care, pe timp de război, era un soldat de renume al armatei lui Decebal iar pe timp de pace, era păstor din moși-strămoși. Nu regretase, niciodată, hotărârea de a-și uni viața cu el și de a-l urma într-un trai simplu, pastoral, pentru că Roles fusese cel mai bun soț și tată pe care și-l putea dori o femeie pentru copiii ei. I-a fost sprijin în toate și își împărțiseră sarcinile familiei, astfel încât, anii petrecuți alături de el fuseseră cei mai frumoși din viața ei. Acum, însă, Roles plecase la Zamolxe. Fusese răpus în bătălia de la Tapae. Când i l-au adus pe Roles fără viață, crezuse că și viața ei se va sfârși dar, pentru cei trei copii ai lor, trebuise să meargă mai departe. Și, la fel ca ea, făcuseră atâtea alte femei din Dacia, ale căror soți și fii nu supraviețuiseră acelei batalii de dureroasă amintire. Iar, acum, Marys se gândea, cu îngrijorare, la Diegio, pentru că, așa cum îl știa pe Decebal, vărul ei nu va mai îngădui mult timp ca țara să fie părăduită de romani și bunurile cele mai de preț, aurul și argintul din mine, grânele și sarea atât de căutată a dacilor, să ia drumul Romei, ca să potolească pofta de lux și de război a lui Traian. Marys știa că, mai devreme sau mai târziu, Decebal va porni, din nou, lupta cu romanii și atunci, Diegio, băiatul ei scump, întâiul născut al iubirii ei, avea să plece și el la luptă. De aceea, tot ce putea face era să se bucure de zilele de pace și de clipele pe care le aveau, încă, împreună și să spera că va trăi să îi vadă pe copiii lui și pe copiii copiilor lui.

Scuturându-și gândurile, Marys alergă în casă să îi pună în traistă ceva de mâncare lui Diegio căci, până la Sarmizegetusa, era drum greu, preț de câteva ore, pe poteci de munte. Îi așeză în traistă și două roate mari și frumoase de caș untos, de la oile lor, spunându-i:

- Diegio, după ce ajungi la rege și îi dai vestea despre soldații romani, scoate și dă-i și o roată, din astea, de caș. Întotdeauna

Decebal se bucura când tatăl tău îi aducea din bunătățile noastre, de la stână. Obișnuia să spună că era cel mai gustos caș pe care l-a gustat, vreodată. Chiar dacă, acum, nu mai avem oi multe, ca pe vremea tatălui tău, vreau totuși să îi trimit ceva, ca să-și aducă aminte de momentele frumoase, de altă dată. Să rămâi, apoi, în cetate, la vara mea, Thia, pentru că nu ai cum te întoarce imediat. Și du-i ei cealaltă roată de caș. Spune-i că o îmbrățișez, cu drag și dor, pe ea și pe nepoata mea, Edene. Ele îți vor purta de grijă. Rămâi în cetate cât timp îți spune Decebal! Acum mergi și fie ca Zamolxe să-ți ocrotească pașii, băiatul meu!

- Bine, mamă! Așa voi face, spuse Diegio, sărutând mâna lui Marys. Rămâneți cu bine și să nu aveți nici o grijă! O să mă întorc, sănătos, la voi!

După câteva ore de mers, pe Diegio îl cuprinse foamea și se hotărî să se oprească lângă un pârâu limpede, ca să mănânce din merindele pe care i le pusese mama sa. Își astâmpără repede foamea și, apoi, rămase încă câteva clipe să se odihnească și să admire peisajul de poveste. Soarele se strecura prin umbrișul des al copacilor, făcând parcă să sclipească firele de iarbă și florile de câmp din poienița unde își făcuse popas. Clipocitul pârâului limpede și lumina irizată din jur îi dădeau o stare de bucurie înălțătoare. Tot sufletul îi era inundat de atâta frumusețe și se întreba de ce trebuie să ducă oamenii războaie și de ce trebuie se existe dușmăni când viața era atât de frumoasă și totul era îndestul pentru toți?

Împrăștiindu-și gândurile, se grăbi să încalece și să-și continue drumul spre cetate.

La Sarmizegetusa, Decebal, împreună cu Dapyx și Daizus, sfetnicul de încredere al regelui, se îndreptară spre mina de aur de la Tarna. Regele spera că noul filon de aur descoperit, despre care romanii nu trebuiau să afle, avea să fie destul de mare încât să-l ajute să își pună la punct, din nou, armata. Se gândea că, dacă la încheierea păcii, cu mai bine de un an în urmă, trebuise să predea armele de luptă și să distrugă fortificațiile cetăților sale, câtă vreme pământul binecuvântat al Daciei, avea încă destule rezerve care să-l ajute să se refacă, nu era totul pierdut.

Încălecară pe caii puternici, care îi așteptau pregătiți în curtea palatului și ieșiră, în liniște, din cetate luând drumul Tarnei. Poteca de munte, pietroasă și abruptă, șerpuia pe marginea unei prăpăstii dar Decebal era încrezător în caii săi, vestiți în tot imperiul pentru forța și repeziciunea lor. Ochii lui Decebal se cufundară în frumusețea din jur, păduri dese, de un verde crud, copaci înalți, cu coroana stufoasă care lăsau, din loc în loc, să se vadă petice de poienite înflorite și viu colorate, ca niște ii de fete tinere. Totul emana prospețime, lumină și bucurie. De câte ori își privea țara, inima lui Decebal vibra, parcă, de înălțare. Atâta frumusețe, revărsată pe acest pământ! Îi era recunoscător lui Zamolxe pentru că se născuse pe aceste locuri și era fericit pentru că, frumusețea sublimă a acestor meleaguri, era prezentă și în inimile oamenilor.

Căci dacii, în ciuda atâtor bogății pe care le avea pământul lor, rămăseseră oameni simpli, care se bucurau să își cultive recoltele, să își crească albinele și turmele în acest paradis și să își ducă viața în simplitate și recunoștință față de ceea ce primiseră. Preferau să îl venereze pe Zamolxe și pe zeița mamă, Bendis, și nu le plăcea să îl adore prea mult pe Ares, zeul războiului, deși, dacă trebuia, nu ezitau niciodată să-și apere, fără frică, țara de orice atac,

fiindcă știau că sunt nemuritori. De aceea, când cineva dintre ei pleca la Zamolxe, nu îl plângeau ci se bucurau pentru el, pentru că intrase în viața veșnică. Pentru ei, trupul și nevoile sale erau trecătoare și nu uitau, niciodată, că sunt suflete nemuritoare și fărâme de divinitate.

Mergeau de vreo două ore, deja. Decebal își alungă gândurile și i se adresă lui Dapyx:

- Comandante, mai e mult până la mină?
- Măria Ta, mai avem vreo oră de mers.
- Daizus, spune-mi mai multe despre mină. Ce știm?
- Măria Ta, am făcut cum mi-ai spus, am trimis un număr de șase soldați, cei mai de încredere, să caute filoane de aur, neștiute până acum. Au dat de o hrubă ce părea o peșteră dar, când au îndepărtat trunchiurile de copaci prăvălite la intrare, au văzut că, de fapt, ele acopereau o intrare din pietre, așezate îngrijit una lângă alta și fixate cu bârne groase de gorun. Când au intrat, au descoperit că era o mină de aur, din vechime, probabil de pe timpul agatârșilor care au trait, de mult, pe aceste meleaguri. După cât au putut vedea, la lumina torțelor, filonul de aur e mare și de bună calitate, întinzându-se până departe în întunericul minei.
- Dacă e, într-adevăr, o mină rămasă de la agatârși care erau maeștri aurari neîntreцуți, atunci, poate că avem norocul să fie destul pentru nevoile oștilor noastre. Mă doare că trebuie să ne înstrăinăm bogățiile pentru a ne pregăti, din nou, de război dar neguțătorii greci de la Pontul Euxin, abia așteaptă aurul nostru iar armata noastră are nevoie de denari.

Își continuară, apoi, drumul, în tăcere, spre Tarna.

*

Diegio se apropia și el de Sarmizegetusa. Mergea atent, ca să nu primejduiască picioarele calului. Drumul era destul de abrupt și avea de trecut și peste palisadele de nuiele întărite cu lut, pe care